Ч. 212 Четвер 24 вересня (6 жовтня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за вложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в аґенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостях на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.
З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(З Ради державної. — Димісия міністра дра Бернрайтера. — До ситуациї. — Події в Пекіні і реформа Канґа.)

На вчерашнім засіданю палати послів перед приступленєм до порядку дневного забрав насамперед голос пос. Лехер і відкликав то, що оногди сказав в своїй бесїдї а іменно, що правительство закупило для себе орґан Молочехів „Narodni Listy“. По приступленю до порядку дневного промавляв насамперед пос. Кайзер, котрий виступив остро против Чехів і Словінцїв а зазначуючи, що з розпоряджениями язиковими не стало ся нїчого сказав, що не буде голосувати за угодою. Бесїду свою закінчив тим, що сказав, що нарід нїмецкий дасть собі раду і з §. 14 і з абсолютизмом. — Пос. Мілесі заявив коротко, що угода єсть просто не до принятя і мусить упасти. Впрочім годить ся він на все що сказав пос. Лехер. Або дайте иншу угоду або нехай буде унїя персональна. — Ґірстмаєр сказав, що хто оногди чув, як говорив міністер фінансів, то мусів погадати, що то говорить угорский міністер. Брак єму лиш уніформу а Кайцль-Бачі буде готовий. (Веселість). До правительства не можна мати довіря. Нехай ґр. Тун піде до цїсаря і скаже, що зле єму дораджував. — Пос. Менґер годив ся з міністром фінансів в тім, що поза квотою звязаний єсть ще з угодою цїлий ряд дуже важних справ. Бесїдник обговорював справу валютову і доказував, що введенє вже тепер валюти золотої було би дуже небезпечним. Відтак обговорював Менґер справу банкову і жалував ся на то, що Угорщина на свою квоту 30-процентову має 22 філїй банкових і 84 філїй другорядних. Підчас коли Австрия має лиш 34 філїй і 63 філїй другорядних. Дальше обговорював бесїдник справу податків консумцийних. Довга бесїда єго змучила послів і навіть з лївиці почали кричати, щоби кінчив, отже Менґер закінчив о 5 год. свою бесїду тим, що Угорщина стає що раз сильнїйшою внаслїдок того, що там єсть централїзация правительства, підчас коли в Австриї бунтують лиш одних народів против других. На внесенє Вольфа закрито засїданє а слїдуюче назначено на нинї.

Wien. Ztg. оголосила відручне письмо цїсарске до ґр. Туна і др. Бернрайтера, увільняюче сего послїдного з уряду міністра торговлї. Хто буде наслїдником мін. Бернрайтера, доси ще не знати. Говорять досить голосно і загально, що бар. Діпавлї з католицко-народної партиї нїмецкої, але справа ще не порішена і ведуть ся дальші переговори.

О якійсь реконструкциї кабінету на ширші розміри не чувати поки-що нїчого. Кажуть, що серед самої правицї нема ще повної згоди. Ведуть ся ще переговори з нїмецкою католицкою партиєю народною, під якими услівями приступила би она до лївицї а відтак ще й жаданя Словінцїв, Русинів і Хорватів, не суть ще зовсїм полагоджені. Здає ся, що поки-що лиш в двох міністерствах настануть зміни. До Narod. List-ів доносять іменно з Відня: В кругах парляментарних в теперішній хвили уважають за річ імовірну, що до міністерства ґр. Туна увійде ґр. Кароль Цедвіц з консервативної більшої посїлости, і бар. Діпавлї. Перший обняв би теку рільництва, другий торговлї. Чи ті зміни настануть безусловно, трудно предвидїти, але можливість не єсть виключена.

Доси ще нема потвердженя, чи хіньского цїсаря дїйстно убито, або чи він жиє. Але що в самім Пекінї серед тамошного населеня настав ворожий настрій супротив Европейцїв взагалї то річ певна. Ситуация викликана тою новою в сьвято місяця дня 1 с. м. стала ся так грізною, що декотрі тамошні посольства зажадали від своїх правительств войскової оборони. Анґлїйцї вислали з Веї-Гаї-Веї до Пекіну відділ своїх моряків, а Росия відділ козаків з Порт Артура. В тій самій цїли дістав і адмірал Дюї в Манїлї приказ вислати корабель военний „Бальтіморе“ до Тієн-цїну. Кажуть, що зміну на престолї хіньскім викликала не так полїтика заграничана, як внутрішні обставини, а іменно то, що перший дорадник молодого цїсаря Канґ почав своїми письмами ширити велику реформу почавши від віри. Він доказував іменно, що найдавнїйші писателї хіньскі учили віри в єдиного Господа Бога, але пізнїйше через сотки лїт та наука затратила ся, отже він дораджував вернути до неї а заразом і закинути звичай, після котрого мужчини в Хінї носять коси а дївчата калїчать собі ноги, щоби були маленькі. За впливом Канґа завязало ся було товариство, котре зараз в перших початках мало 10.000 членів. Ся обставина викликала переполох партиї про-

---

1)

ЯКОВ БАЧІ.

Угорско-босаньске оповіданє Деліґо.

(Переклад з нїмецкого.)

Року Божого 1619 або також в 1029 по втечи пророка, обходили Турки в Пятицерквах свій піст Рамадану [1]) неаби як весело. Що правда, не бракувало у них веселости і давнїйшими роками, але сим разом лило ся дороге віляньске [2]) вино, хоч і як строго пророк єго заказав, ще більше, бо правовірні мали сим разом три важні причини до особливої веселости. Насамперед Бехрам, беґ [3]) пятицерквового санджаку [4]) (дай му Боже щастє на віки), на котрого спливали всїлякі ласки найвисшого короля, зірвав був найкрасшу цьвітку з цїлого округа, Фатиму, одиноку радість Злайстана-паші, і як-раз нинї давав він знати цїлому сьвітови, що став батьком. По друге, як-раз нинї в перший день серпня сподобалось „чорнобривому“ Мугаметови, котрому на прізвище Каракаш, славному паші з Буди і укріпителеви стовпів Єго Величества, зробити несподїванку хороброму войску в Пятицерквах і він прислав від давна вже невиплачувану воякам їх платню. А третя важна причина тої веселости була та, що проворному Ґейванови Аґї удало ся зробити добру орудку. А тота орудка була така, що він двом купцям забрав їх товари, але за то позволив їм завезти їх собі безпечно і на їх власних конях. Рівночасно і Ґейванів товариш Ахмед прибільшив добичу — не дуже, але все-таки трохи — дїставши в свої руки десять нужденних угорских гайдуків над берегом Драви, де тоті відважні вояки, понапивавши ся вина, за котре не заплатили, лежали за покотом як неживі.

Отже як тут не веселити ся таким дїдчим щастєм?

Коли вечером з високої кріпости вистріл з моздїра сповістив волю, зароїло ся на улицях і загудїло від веселого крику, рядом засьвітили ся на горбах веселі огнї, а служба в знатнїйших домах вешталась на всї боки, бо сподївано ся гостий. Навіть несьміливі раї [5]) відотхнули свобіднїйше, коли побачили, що їх гнобителї веселять ся.

Нашому турецкому сусїдови нїгде не було так добре, як в полудневих сторонах Угорщини. Зайшовши сюди паном, застав він тут все, що нагадувало єму єго вітчину: велику спеку лїтом, пречудні ночи, зьвіздисте небо мов диямантами засїяне, а природа давала сьвіжу воду, але й огнисте вино, той заказаний напиток, котрий мимо того всї любили, як побожний янїчар [6]), так і топчі (канонїр) та завялий спаґі [7]).

— Наш великий пророк — проклятий той, хто в него не вірить — не заказує прецї вина дляТого, щоби ми єго не пили. — Так говорив в своїм смутку Ґейван-аґа на великій площі перед мошею, коли на небі показала ся вечірна зоря, а вояки, котрим хотїло ся пити, поприсїдали коло него, ждучи на єго слово, ну та й на єго чарку, котру жартобливий Босняк Муйо називав ґяврівскою, бо Ґейван випивав єї зараз аж до дна.

Отже полило ся віляньске вино, незадовго роздав ся сьпів і заграла музика і не довго тревало а понайбільшій части задумчиві Турки стали завертати очима, що позаходили їм вже блахманом. Загудїли турецкі барабани, роздались вистріли радости, понеслись веселі крики, цмоканє і цмканє заїдаючих хапчиво вояків, а все то спливало ся в одну якусь дивну гармонію, від котрої правовірні, що так набідували ся через день, забули на все лихо і горе.

Отже коли они так заїдали та попивали, крикнув нараз хоробрий Муйо: Ось і Бехрам-беґ! — В одній хвили притихла музика, заглухли крики і сьпіви. З тої сторони як кріпость над'їхала на площу громадка їздцїв, а

[1]) Рамадан, по турецки „Рамазан“ — девятий місяць турецкого місячного року. На той цїлий місяць припадає після магометаньскої віри великий піст, але лиш на день; в ночи вже можна їсти.

[2]) Віляньске вино — з виноградників в громадї Віляні в угорскім комітатї Браня при зелїзници Могач-Пятицеркви.

[3]) Беґ — титул урядників в ранзї полковника.

[4]) Санджак — округ.

[5]) Рая — слово арабске, значить „череда“, „голота“, назва християн.

[6]) [7]) Янїчари, давна турецка піхота, спаґі — кіннота.

тивної реформам а наслідком того настала звістна зміна на хіньскім престолі.

З Пекіну доносять тепер, що на приказ цісаревої запрошено анґлійского амбасадора Макдональда, котрого товпа зневажила, до Цунґлі-ямену (міністерства справ заграничних) і там єму сказано, що Хінці хотять жити з Анґлійцями в як найбільшій згоді.

Новинки.

Львів дня 5-го жовтня 1898.

— Заупокійне богослуженє за Цісареву Єлисавету відбуло ся нині в церкві оо. Бернардинів у Львові, устроєне заходом тов. „Червоного Хреста“, котрого протекторкою була бл. п. Монархиня. На богослуженю явили ся представителі всїх властий і богато публики.

— Іменованя. П. Намістник іменував рахункових офіцияліів Намістництва Мих. Колначкевича і Альфр. Квяткевича ревідентами рахунковими; асистентів Намістництва; Казим. Серафиньского, Ап. Теодоровского і Кар. Вальтера офіцялами та рахункових практикантів Намістництва Йос. Свитковского, Брон. Седляка і Брон. Лукомского та практиканта краєвої Дирекциї скарбу Мих. Черняковича рахунковими асистентами.

— Анкета шкільна. В наслідок поручення соймового має Видїл краєвий в порозуміню з краєвою радою шкільною скликати анкету, що займе ся розбором проекту знесеня подїлу шкіл середних на гімназиї і школи реальні, а заведеня одноцїльної школи середної, або бодай заведеня одноцїльної низшої школи середної, а подїлу на гімназиї і реальні аж у висших клясах. До тої анкети запросить Видїл краєвий: 1) представителїв краківскої академії наук, обох галицких унїверситетів, товариства учителїв шкіл висших, товариства політехнїчного, галицких лїкарів, „Родительского союза“ і тов. ім Шевченка; 2) предсідателїв іспитових комісий на учителїв середних шкіл т. є. професорів унїверситетів дра Цвиклиньского і дра Черного; 3) директорів гімназий і реальних шкіл: Ем. Вольфа, Едв. Харкевича, дра Льва Кульчиньского, Йос. Скупневича, дра Фр. Майхровича, дра Ант. Данниша, дра Теоф. Ґерстмана, дра Іґн. Петелевца і Мих. Рембача; 4) соймових послів: Ол Барвіньского, кн. Юр. Чарторийского, ґр. Войт. Дїдушицкого, ґр. Меч. Рея, Тад. Романовича, Ів. Ротера, Йос. Солеского, Стан. Щепановского, ґр. Стан. Тарновского, Анат. Вахнянина і Тита Заячківского. Яко відпоручник краєвої ради шкільної возьме участь в анкеті інспектор краєвий др. Льод. Ґерман, а з Видїлу краєвого член єго др. Йос. Верещиньский. Анкета збере ся в соймовім будинку дня 27-го с. м. о годинї 11-тій перед полуднем.

— З перемиской єпархії. Відзнаки крилошаньскі дістав о. Дим. Гординьский, парох в Склї. — Презенти дістали оо.: Лев Калужняцкий па Риботичі і Теод. Козак на Колодно. — Ординшкільними комісарями іменовані оо.: Ів. Войтович, схоліярх Капітули для шкіл середних. всїх шкіл видїлових і народних в Перемишли, Ів. Жарский парох в Глуднї, для шкіл народних деканата бирчаньского, Ромуальд Коростеньский, парох в Бориславі, для шкіл деканата дрогобицкого і Сим. Дуткевич, парох в Піддубцях, для шкіл деканата угнївского.

— Прилад до міреня висоти. Central-Zeitung für Optik u. Mechanik доносить, що по довголїтних трудах і досвідах удало ся професорови Cerebotani-ому з Мiляна винайти прилад званий „телетопометр“, котрим в часї одної мінути можна як найточнїйше виміряти кожду довільну висоту. Проби з приладом роблені в Міляні випали дуже користно. Апарат сей має велике значінє наукове.

— Намірене самоубийство. У Відни хотїв онозди відобрати собі житє прибувший із Львова секретар міністерства скарбу Александер Тарновский. Куля револьвера застрягла в чащі з лївої сторони. Тяжко раненого відвезено до шпитали.

— Ціна збіжа на торгах сьвітових іде в гору, а причиною є з одної сторони та обставина, що старі запаси вже вичерпали ся, а з другої, що стан нових засївів зачинає впливати на торговлю збіжеву. В Анґлії, Франциї, в полудневій Росиї і Індиї нові засїви потерпіли від посухи. З Росиї є слабий довіз збіжа. У Відни цїна пшениці і жита пішла в сїм тиждни о 10 кр. в гору. Для ячменю цїна поправляє ся, але оборот ще слабий.

— Огні. Дня 16-го вересня у Вільшаниці (пов. лїского) згоріло 24 загород селяньских з цїлим добутком, а 29 родин остало без даху і хлїба. — Дня 30 вересня згоріли в Грушові (пов. яворівского) дві загороди, а тілько завдяки стаціонованим там уланам 3 полку, котрі сильно взялись до гашеня огню, не впало більше загород жертвою полуміни. — В Родатичах (пов. городецкого) при нагоді пожару удало ся жандармерії схопити підпальника Івана Мазура, знаного в околици злодія і караного вже 15 разів кріміналом за ріжні справки; був він пострахом для селян. Скованого відставлено до вязниці в Городку.

— Помер Николай Кучиньский, парох Лучинець, сьвященик-ювілат, в 76-тім році житя, а в 52-ім сьвященьства.

— Важне для пп. учителїв. Накладом учителїв округа сокальского вийшов з друку „Розклад материялу наукового для науки щоденної і доповняючої для шкіл одно-клясових з язиком викладовим руским“ — котрий набути можна у п. Романа Юрчиньского нар. учителя в Ільковичах почта Сокаль. Цїна примірника з пересилкою 80 кр.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Впорядкована наука господарства (І. Рільництво). Просте кристалїчне камінє, з котрого робить ся урожайна земля або почва єсть слїдуюче: 1) Кварц або кремінь знаходить ся майже всюди яко білий (чистий) або жовтий (закрашений) пісок. У нас в горах знаходить ся він великими кришталами всюди навіть по дорогах. Він дуже твердий, не розпускає ся у воді і на поживу для ростин без значіня. — 2) Фельдшпат, єго всїлякі роди мають в собі кремінку, вапно і глину а коли звітріють, дають глинисту почву. — 3) Зеолїт, подібний до фельдшпату, лиш що має в собі воду, дає також глину. — 4) Авґіт і амфіболь мають в собі вапно, зелїзо, манґан, маґнезию (гірку землю). Авґіт вітріє трудно і дає зелїзисту глину; амфіболь вітріє борзо і дає глинисту почву. — 5) Лицик, дїлить ся в дуже тонесенькі, блискучі листочки і єсть двоякий: потасовий і маґнезієвий. — 6) Тальк, в пальцях дає ся чути

попереду Бехрам-беґ. Мужчина строгої постави, з чорною бородою, сьвітячими очима і орлиним носом. Мав на собі червоні шовкові шаравари і зелений дольман з золотими тороками, на голові мав штучно обкручений цьвітистий турбан, вишитий жовтим шовком, з котрого смараґдової аґрафи піднимала ся китиця журавлиних пер. З боку побренькувала добра, але звичайна собі шабля, а єго арабский карий ступав гордо в хорошо вишиванім нарядї, сїдло поблискувало ся від ріжнобарвних плиток, кінях було виложене, а уздечка була цїла як синя від правдивих туркусів. Та і стрій єго дружини був відповідний до того всего. Коли веселї люди побачили пана міста, повитали єго нїмим поклоном, а він злїз з коня, приступив до Ґейванової громади та промовив до неї. Від тої великої чести добрий аґа аж не знав, що з ним дїє ся, і почав говорити:

— Взірцевий образе всїх великодушних емірів, підпоро всїх знатних вельмож, могучий, учений, властителю слави і окраси, санджакбеґу пятицерковного округа, на котрий спливає щедра ласка найвисшого короля...

— Буде з тебе, Ґейване, — перебив єму беґ — я не того сюди прийшов; хочу лиш побачити, як вам жие ся моїм вірним слугам.

— Сїм головних звьвізд повертає ся на небеснім зводї, через котрі Аллах зсилає щастє на людий, а найкрасшою єсть всходячий як рано так вечером...

— Та бо Ґейване, чи ти вже не знаєш нїчого иншого, лиш наводити слова з корану?... Я чув, що ти добре з'орудував. Я тобі не завидую того. Ти зробив своє. Я люблю хоробрих мужів.

— В твоїй тїни, ласкавий беґу, всїм нам добре, нам негідним рабам единого, правдивого Аллаха!

— А де-ж Ахмед? — спитав Бехрам і повів очима по громадї.

— Онтам, пане, в присїнку мошеї — відозвав ся на то Муйо з поміж гурту.

— Ходїть, пошукаємо єго — сказав беґ і дав знак своїй дружинї.

Мошея то красний будинок з високою банею, єї оба високі, тоненькі мінарети підносять ся сьміло до неба. Єї лише що недавно скінчили. Якийсь засуджений на смерть купець з Осека хотїв, щоби єму подарували житє і обіцяв ся беґови зрадити великий скарб. Оба додержали слова: купцеви дарували житє, а правовірні могли від тепер молити ся в новій мошеї. В мошеї сходять ся всїлякі люди, і ті що торгують кіньми, і ті, що продають людий, свояки що позивають ся, батьки, що мають доньки на відданю, ворожки, пекарі, різники, крамарі і шевці. Нинї, в день посту розсів ся там Ахмед зі своїми людьми і десятьма зловленими гайдуками, котрі обдерті і замащені скулили ся в якімсь темнім кутику.

Підчас коли Ґейванова громада викрикувала з радости, сидїла Ахмедова тихенько. Ахмед сам сидїв у витертій свитині загнувши ноги під себе і пакав раз пораз чібук, з чого єго приятелї справедливо здогадували ся, що він чогось дуже гнївливий. Ахмед був таки з Пятицерков родом; єго мати була з Угорщини, а він сам говорив добре по мадярски. Малим хлопцем вибирав разом з своїми товаришами вороняче гнїзда, пізнїйше крав виноград в виноградниках, а вже в дванайцятім роцї належав до ватаги розбишаків, котрої ватажко носивший в розбоях заповів молодому соколови велику будучність. Єго батько яко честний мусулман держав ся засади, що темнота єсть соромом і лиш осел нею вдоволить ся, отже посилав свого многонадїйного сина до магометаньскої школи, де богоугодні учителї учили непосидюще молоде поколїнє. Але Ахмедуньо не богато штанят витер на шкільній лавці і волїв бути волоцюгою. Аж в десять лїт опісля побачив знову свою вітчину. Єго приятелї розповідали, що він чудеса доказував, та перейшов весь сьвіт, о скілько люди єго знають. Чи то правда, того не знати; але то річ певна, що він вернувши домів осїв в опустїлій батьківскій хатї і жив тут якось в ласки сусїдів. Бехрам-беґ може то собі уважати за заслугу, що молодому мужчинї, котрого з єго зрослими бровами, очами як у кота, червоною як грань бородою, видутими грудьми і ногами, кривими як шаблї уважано за дуже хорошого, дав якесь занятє зробивши єго начальником одної ватаги розбишаків або башибожуків.

Ей, то-ж то було житє тих башибожуків і горлорізів! Правда, що й тяжке. Вільні як орли, серце повне відваги, мошонка порожна. Знали лиш два роди людий: таких, що щось мають і таких, що нїчо не мають. Люди першого рода були їх природними ворогами, бо їх ремеслом було, кождому хто має гроші і худобу, жінку або дїти, все забирати. Для них було то також все одно, чи они мали показати свою штуку на правовірних, чи на невірних „псах“. Коли їм попадуть в руки правовірні, ну, то недобровільна милостиня дїстане ся в добрі руки — їм бідакам прецї й такий пан, як султан, лихо платить, хоч він богач — коли же дасть ся вхопити якогось невірного, ну, тогди се богоугодне дїло. А відтак чоловік чоловіком; они не питають, чи хтось сякий або такий чи єго Бог сотворив Сербом чи Мадяром, Босанцем або Арнаутом, коби він лиш смерти не бояв ся. Кому за мало єдиного Бога з єго великим пророком, то нехай собі вірить і в трох; але служити може лиш одному панови, а той сїм разів більший як паша в Будї: то султан (дай му Боже як найдовший вік прожити!).

Оттакою була й Ахмедова ватага в Пятицерквах. Та на жаль їй дуже не щастило ся, бо якимсь дивним способом вся їх добича дїставала ся широкописому Ґейванови, а они лишали ся з порожними руками. Не дивота,

як би масний; має в собі маґнезию, трохи зелїза і глини. (Коли зовсім чистий уживають єго на порошок до взуваня чобіт). — 7) Серпентин, склад єго такий самий як тальку.— 8) Всїлякі сполученя зелїза як: червона зелїзна руда, дерновий або болотний зелїзняк, бурий зелїзняк і т. д. Знаходять ся майже всюди, вітріють легко і причиняють ся до вітріня другого каміня. — 9) Апатит (фосфорокисле вапно) творить скалисті маси звані фосфоритами. — 10) Кальцит або вапняк (вуглькисле вапно) буває або чистий або змішаний з другими мінералами; творить цїлі пасма гір, розпускає ся у водї, в котрій єсть вуглева кислота і дає т. зв. тверду (вапнисту) воду. Він знаходить ся змішаний з глиною яко марґель і рухляк, яко мармор, крейда і т. д.— 11) Дольоміт єсть вуглькисле вапно змішане з вуглькислою маґнезиєю; творить иноді цїлі скали. — 12) Ґіпс або сірчаний вапняк творить цїлі гори особливо там, де знаходить ся сіль. У нас н. пр. знаходить ся він майже всюди там, де господарі називають свої поля „солонцями“. — 13) Камінна сіль творить великі поклади і знаходить ся у водї (сировиця) і яко домішка до иншого каміня.— З того простого каміня або мінералів складають ся відтак скали: Ґраніт (з фельдшпату, кварцу і лищика); — сиєніт (з фельдшпату і амфіболю, або з лищика і авґіту); — ґнайс (такий самий склад як ґраніту, лиш що скала єсть лупковата); — порфір (головна маса скали з фельзиту, а в ній кришталї фельдшпату і кварцу); — лупок лищиковий (кварц і лищик); — лупок глинковий і т. д. Коли кристалїчне камінє покришить ся, а відтак злїпить ся знову тою самою розтертою масою, або глиною, то зроблять ся т.зв. злїпняки або злїпнякове камінє, пісковцї і т. п. Коли звітрілу масу злїпить глина, то зробить ся камінє, котре називаємо марґльовим лупком, лупковатою глиною і т. д.

— Коза в малім господарстві. Наші люди ще дуже непрактичні, і то одна з тих причин, що они не можуть видобути ся з біди. Чим біднїйші наші люди, тим менше они дбають про своє здоровлє, тим менше дивлять ся на то, чим би добре поживити ся — от коби лиш чим небудь напхати жолудок, щоби не був порожний. Тому то малі господарі, що мають лиш який город коло хати, дивлять ся передовсім на то, щоби єго засадити бараболею. Але щоби було молоко в хатї, от хоч би для дїтий, на то они не зважають, бо гадають, що треба зараз держати корову, а на то їх не стати. О тім, що коза може бідному господареви дуже добре заступити корову, нїхто у нас майже і не думає. Так само нїхто з тим не рахує ся, що лїпше прецї поживити ся молоком як бараболями, що бараболь можна собі дешево купити, а в городї замість них садити щось лїпшого, або ужити єго так, щоби можна виживити з него одну або й дві кози. Ми хотїли би тут длятого звернути увагу на годівлю кіз в менших господарствах, але поки що віднесимо ся з просьбою до наших читателїв, може хто з них буде ласкав відповісти нам на отсї питаня: 1) Яка тому причина, що у нас так мало кіз годують? — 2) Чи порадно було би для наших поменших господарів держати кози?

Переписка господарска.

Ник. Волощ. в Лях.: Чи єсть якийсь улїпшений рід вівса, подібно як жито „тріюмф“ або ячмінь і де єго можна дістати? — Нинї єсть вже богато родів збіжа, отже єсть і улїпшений рід вівса. Однакож не треба гадати, що скоро хтось засїє собі лїпший рід збіжа то і зараз конче мусить мати лїпше збіже. Лїпший рід вимагає і лїпшої управи, а скоро єї не має, то легко зведе ся. Длятого мусимо остерегти перед уживанєм лїпших родів на засів там, де не може бути рівночасно і лїпшої управи. Новий добрий рід вівса єсть так званий золотий овес велит, дуже ранний „липняк“. Єсть то баварский овес, виплодукований в острійшім гірскім клїматї в баварских горах. По нїмецки звуть єго: „Goldener Riesen-Saathafer, allerfrühester Juli“. Єго продукує і продає фірма: Richard Fürst, властитель посїлости у Фрауендорфі (Gutsbesitzer in Frauendorf I. Post Vilshofen in Niederbaiern). Овес той сіють в Бавариї, як вже сказано, в гірских сторонах у висоті 400 метрів понад морем. Він удає ся дуже добре і певно; надає ся так само на долини як і на гірскі сторони і при звичайній управі дає 40 до 45 зерен з одного, зерно красне, важке, біле як слонева кість і з тонкою лупинкою. Гектолїтер важить 120 фунтів. Овес сей корчує ся дуже добре і дає богато соломи. Почтою посилає згадана фірма мішочки по 5 кільо на пробу за 1 марку 70 феників (марка = 60 кр., 10 фен. = 6 кр., отже 1 зр. 2 кр.). Очевидно що спроваджене до нас з заграницї коштувало би значно дорожше, бо треба би заплатити не лиш за дальшу дорогу, але ще й оплатити мито. Однакож на пробу можна би собі спровадити а відтак розмножити собі єго на засів.

Телеґрами.

Відень 5 жовтня. Зі всїх сторін монархії наспіли телеґрафічні вісти, що вчерашний день, яко день іменин Є. Вел. Цїсаря обходжено торжественно; у всїх церквах всїх обрядів відбували ся богослуженя, а шефам країв складано желаня з просьбою, щоби їх передати Монархії.

Париж 5 жовтня. Іспаньский амбасадор представив вчера президентови Форови членів іспаньскої комісиї мирової, а американьский амбасадор представив членів американьскої комісиї.

Париж 5 жовтня. Жена Золї заперечує вість, мовби єї чоловік вернув до Парижа.

Рим 5 жовтня. Приїхав тут латиньский патріярх з Єрусалиму. Розходить ся о то, щоби устно поінформував ся у Ватиканї, як має поступати з нагоди подорожи цїсаря Вільгельма по сьвятій земли.

Мадрид 5 жовтня. Рада мінїстрів уповажнила мінїстра маринарки продати іспаньскі кораблї воєнні, що знаходять ся на кубаньских водах, іспаньско-американьским републикам. — Іспанцї уступлять ся зовсїм з Порторіко до дня 12 с. м.

що они так сумно споглядали. Що-ж їм почати з тими обдертими десятьма гайдуками, за котрих нїхто нїчого не дасть? Кождий честний Турок знає, що тота угорска зволоч гайдуцка то ще гірша як башибожуки, бо такий гайдук не знає нї Бога нї людий. Гине не писнувши анї слова, а не боїть ся нї Бога нї людий. Продаш єго, то він втече, або убє тебе, а може відступиш єго цїсареви, що панує у Віднї (з ласки султана)? Коли бо той рад, що з такими злодюгами не має нїякого дїла. А семигородский воєвода — то сам як гайдук — він зве ся Бетлен, той раб володїтеля всїх правовірних.

Оттак думали собі Ахмедові люди, коли нараз один з гайдуків завів якусь сумну мадярску пісню, котру стали за ним посьпівувати і другі.

Ледви що прошуміли послїдні слова пісні, як приступив Бехрам-беґ та спитав Ахмеда, котрий на єго привіт лиш коротко підповів:

— Хто то межи Вами так красно сьпіває?

— А от котрийсь їз тої зволочи, шейтан би єї вхопив! — відворкнув Ахмед.

— Чого ти такий зажурений, мій добрий Ахмеде? Такий хлописко, як ти, дожиє ще красшої долї. А що з онтим угорским бандуристом? Відступи менї єго.

— На штуки їх не відступаю. Коли хочеш, то бери всїх десять за пятьдесять дукатів. Аби я так неба не побачив, як я винен пятьдесять і пять дукатів; страчу ще пять дукатів, мій добрий беґу, влї часи.

— Та чей відступиш їх і за сорок пять!

— Апї о шелюга менше як за сорок і сїм.

— Чавдуре, виплати Ахмедови сорок і пять дукатів — сказав Бехрам до одного із своїх людий — та забери гайдуків. А ти Ахмеде, забавляй ся весело! — І він прикликав до себе бандуриста.

Той виступив з поміж гурту і станув сьміло перед беґом та спитав:

— Чого ти хочеш?

— Як тобі на імя гайдуку? — спитав Бехрам лагідно приглядаючись хорошому ростови мужчини та єго круглому лицю з задумчивими очима.

— Я називаю ся Яков Бачі; родом з Секше; я гайдук з ватаги пана Григора Мерся.

— Я тебе купив, гайдуку, бо твій голос менї сподобав ся. Ти будеш у мене співаком. А ви другі ідїть на поле роботи. Коли будете з нами держати, то Ахмед возьме вас на мій кошт до своїх башибожуків. Ти, Якове, ходи зі мною, у мене день радости; будеш мене забавляти.

Гайдуки глянули один по другім як би радились. Нїхто не відозвав ся і словом лиш всї мовчки підійшли до Ахмеда та присїли ся до башибожуків. То була їх відповідь. Лїпше вити з вовками, як за дармо робити. Яков не знав, що робити, бо прихильність беґа якось не могла єму помістити ся в голові; відтак надумав ся, поправив на собі дольман і відповів беґови:

— Я тобі до услуг, пане; але я не знаю, чим я, бідний гайдук буду тебе забавляти.

— Ахмеде, дай єму коня, а ти ідь з нами.

На приказ беґа встав один з башибожуків і підвів єму свого коня.

— На маєш; сїдай псе. Лїпшого коня ти ще не мав під собою.

— Покаже ся — відповів Яков, вихопив ся на коня і станув позад беґової дружини.

— Мир вам, цьвіти правдивої віри! — сказав Бехрам, попращав ся з Ахмедом, котрий був вже в лїпшім гуморі і серед пращальних поклонів відїхав звідси.

(Дальше буде).

Надіслане.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).